

Број: I-НМ-1-32/16
Дана: 24.10.2016.
НОВИ САД

Покрајински заштитник грађана - омбудсман по поступку спроведеном по притужби групе родитеља деце која похађају ПУ „Радост“ у Србобрану, у складу са чланом 42. став 3 Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинском заштитнику грађана-омбудсману ("Службени лист АП Војводине" број 37/2014), Установи за предшколско васпитање и образовање „Радост“ Србобран упућује следеће

МИШЉЕЊЕ

Покрајински заштитник грађана - омбудсман је става да Установа за предшколско васпитање и образовање „Радост“ Србобран, у сарадњи са Националним саветом мађарске националне мањине, треба да предузме све неопходне мере и активности како би се у мешовитој групи омогућило извођење образовно-васпитног рада и двојезично, на српском и мађарском језику;

Покрајински заштитник грађана - омбудсман је мишљења да ПУ „Радост“ Србобран треба благовремено да упозна родитеље са могућностима извођења двојезичног образовно-васпитног рада, као и да предузме активности које су усмерене на промовисање међусобног уважавања, вишејезичности и вишекултуралности;

Покрајински заштитник грађана - омбудсман сматра да је упутно изменама и допунама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у ПУ „Радост“ Србобран, за одређена радна места прописати као посебан услов обавезно познавање мађарског језика, који је у службеној употреби на територији Општине Србобран. Изменама и допунама Правилника треба уредити и који ниво знања језика националне мањине је потребно за одређено радно место;

Потребно је да ПУ „Радост“ Србобран обавести Омбудсмана о предузетим мерама по мишљењу, у складу са чланом 42. став 4. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинском заштитнику грађана-омбудсману.

Ово Мишљење објавиће се на интернет презентацији Покрајинског заштитника грађана-омбудсмана.

Образложење

Покрајинском заштитнику грађана – омбудсману обратила се група родитеља који су уписали своју децу у ПУ „Радост“ у Србобрану. У притужби указују на проблем млађе мешовите групе у Предшколској установи "Радост", у објекту „Црвенкапа“. Подносиоци притужбе наводе да је у ПУ „Радост“ постојала мешовита група у којој су деца похађала васпитно-образовни рад и на српском и на мађарском језику. Истичу да су након уписа деце дошли до сазнања да ће двојезичну групу

преформулисати у групу где се васпитно-образовни рад изводи искључиво на српском језику. Родитељи су тражили писмено објашњење од директорке установе, која је у свом одговору навела да се родитељи приликом уписа нису изјаснили да желе васпитно-образовни рад на оба језика. Подносиоци притужбе наглашавају да су самим уписом деце у мешовиту групу изразили жељу за двојезичним радом и противе се затварању двојезичне групе.

Поводом притужбе, Покрајински омбудсман се 17.08.2016. године обратио директору ПУ „Радост“ у Србобрану захтевом за изјашњење о наводима из притужбе. Директор Предшколске установе је дописом бр: 402/2016 од 31.08.2016. године обавестио Омбудсмана о томе да ће се на родитељским састанцима поново извршити анкета по васпитно образовним групама да се утврди да ли родитељи желе да им деца похађају двојезичну групу. Дописом бр: 428/2016 од 12.09.2016. године директор је обавестио Омбудсмана да се приликом изјашњавања 6.09.2016. године 15 родитеља определило за то да им деца похађају васпитно-образовни рад на српском језику, док се за двојезичну наставу определило 6 родитеља.

Омбудсман је 30.09.2016. године ПУ „Радост“ у Србобрану упутио захтев за додатно изјашњење којим је тражено достављање Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места Установе.

У изјашњењу директора ПУ „Радост“ бр: 489 од 10.10.2016. године се наводи да је у Установи за предшколско васпитање и образовање „Радост“ Србобран од 2002. године постојала двојезична група и да су се у ту групу уписивала деца српске националности, а да су се деца мађарске националности уписивала на групу на свом матерњем језику како би се та група одржала. Истиче се да се у школској 2015./2016. години рад у поменутој групи обављао на српском језику, пошто су се тако изјаснили родитељи. На почетку школске 2016./2017. године приликом поновног анкетања 6 родитеља се изјаснило за двојезични рад и 15 на српском наставном језику, те је Установа у складу са чланом 5 Закона о предшколском васпитању и образовању отворила групу на српском језику. У одговору директора Установе се на крају наводи да у Правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Установи за васпитно особље није прописан услов обавезног познавања мањинског језика који је у службеној употреби у општини, што је увидом у систематизацију утврдио и Омбудсман.

Чланом 79 Устава РС (“Сл. гласник РС”, бр. 98/2006) прописано је између осталог да припадници националних мањина имају право на изражавање, чување, неговање, развијање и јавно изражавање националне, етничке, културне и верске посебности; на коришћење свог језика и писма; на школовање на свом језику у државним установама и установама аутономних покрајина.

Закон о заштити права и слобода националних мањина (“Сл. лист СРЈ”, бр. 11/2002, “Сл. лист СЦГ”, бр. 1/2003-Уставна повеља и “Сл. гласник РС”, бр. 72/2009-др. Закон) у члану 13 прописује да припадници националних мањина имају право на васпитање и образовање на свом језику у институцијама предшколског, основног и средњег васпитања и образовања.

Чланом 5 **Закона о предшколском васпитању и образовању** (“Сл. гласник РС”, бр. 18/2010) је прописано да се васпитно-образовни рад остварује на српском језику, а за припаднике националне мањине васпитно-образовни рад остварује се на матерњем језику, а може и двојезично или на српском, ако се за то определи најмање 50% родитеља, односно старатеља деце. Исти Закон међутим у претходном члану 4 регулише циљеве и принципе делатности предшколског васпитања и образовања. **Циљеви предшколског васпитања и образовања** су подршка целовитом развоју и

добробити детета предшколског узраста, пружањем услова и подстицаја да развија своје капацитете, проширује искуства и изграђује сазнања о себи, другим људима и свету; подршка даљем васпитању и образовању и укључивању у друштвену заједницу као и развијање потенцијала детета као претпоставке за даљи развој друштва и његов напредак. Међу **принципима предшколског васпитања и образовања** наводе се доступност (једнако право и доступност свих облика предшколског васпитања и образовања, без дискриминације и издвајања по основу пола, социјалне, културне, етничке, религијске или друге припадности, месту боравка, односно пребивалишта, материјалног или здравственог стања, тешкоћа и сметњи у развоју и инвалидитета, као и по другим основама, у складу са законом), демократичност (уважавање потреба и права деце и породице, укључујући право на уважавање мишљења, активно учешће, одлучивање и преузимање одговорности), отвореност: грађење односа са породицом, другим деловима у систему образовања (школа), заједницом (институцијама културе, здравства, социјалне заштите), локалном самоуправом и широм друштвеном заједницом; аутентичност: (целовит приступ детету, уважавање развојних специфичности предшколског узраста, различитости и посебности, неговање игре као аутентичног начина изражавања и учења предшколског детета, ослањање на културне специфичности), развојност (развијање различитих облика и програма у оквиру предшколске делатности у складу са потребама деце и породице и могућностима локалне заједнице, континуирано унапређивање кроз вредновање и самовредновање, отвореност за педагошке иновације).

Остваривање горе поменутих циљева и принципа у вишејезичној средини немогуће је остварити без промовисања вишекултуралности, вишејезичности и међусобног уважавања. Двојезичне групе представљају основу за то да се деца касније лакше укључе у друштвену заједницу, да прошире своја сазнања и развију своје потенцијале. У општини Србобран је постојала двојезична група предшколског васпитања и образовања и сматрамо да је она била значајна за изградњу разумевања, узајамног поштовања и дијалога међу групама различитих култура.

У вези са наводима из изјашњења директорке установе која истиче да је у Установи од 2002. године постојала двојезична група и да су се у ту групу уписивала деца српске националности, Покрајински заштитник грађана-омбудсман указује да искључиво споразум родитеља може одредити језик на којем ће дете похађати васпитно-образовни рад, а не национална припадност детета. Родитељи детета, чији је матерњи језик мађарски имају право да се одлуче да дете похађа предшколску установу на српском или неком другом језику националне мањине, као што и родитељи детета чији је матерњи језик српски имају право да одлуче да дете похађа образовно-васпитни рад на неким од језика националне мањине. Поред тога, омбудсман сматра да питање националне припадности малолетних лица није задовољавајуће уређено. Устав Републике Србије прокламује слободу одређивања и изражавања националне припадности, али прописима није разрађено ко и у ком поступку одређује националну припадност малолетних лица у случају када о томе не постоји консензус родитеља. Из свих наведених разлога омбудсман је става да је упутно говорити о језику образовно-васпитног рада, а не о националној припадности деце које похађају установе образовања и васпитања.

Поред тога, Уставом Републике Србије припадницима националних мањина гарантовано је право на образовање на свом језику, али када је реч о деци чији родитељи немају исту националну припадност, односно када национална припадност детета није једнозначно одредива а имају два матерња језика, сматрамо да им нису на једнак начин доступна права која се остварују искључиво на основу националне припадности.

Омбудсман је мишљења да се изменама и допунама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места Установе за предшколско васпитање и образовање „Радост“ Србобран за одређена радна места мора прописати као посебан услов обавезно познавање мађарског језика, који је у службеној употреби на територији Општине Србобран, као и да Установа, у сарадњи са Националним саветом мађарске националне мањине, треба да предузме све неопходне кораке у циљу да се наредне школске године поново обезбеди отварање мешовите група у којој деца похађају васпитно-образовни рад и на српском и на мађарском језику. У том циљу би убудуће приликом попуњавања упражњених радних места морало водити рачуна о томе да запослени на одређеним радним местима као што је васпитач владају мађарским језиком. На тај начин би се могло удовољити захтевима родитеља који су заинтересовани за двојезични облик рада, што у мешовитој средини какав је Србобран свакако треба подржати.

Имајући у виду наведено, заузет је став као у овом Мишљењу.

С поштовањем,

**ЗАМЕНИЦА
ПОКРАЈИНСКОГ ОМБУДСМАНА
Ева Вукашиновић**